

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Ústí nad Labem

Inspekční zpráva

Speciální školy, Litvínov, Smetanova 39

Smetanova 39, 436 01 Litvínov

Identifikátor školy: 600 023 621

Zřizovatel: Město Litvínov, náměstí Míru 11, 436 01 Litvínov

Školský úřad Most, Budovatelů 2957, 434 01 Most

Termín konání komplexní inspekce: 6. - 10. listopadu 2000

Čj.	064 85/00-5022
Signatura	kf4nu101

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Škola je v právním subjektu. Výuka probíhá na třech odloučených pracovištích (dvě v Litvínově, jedno v Mostě). Dle Rozhodnutí MŠMT o zařazení do sítě škol vydané pod č.j. 23 498/2000-21 s účinností od 1. 9. 2000, je kapacita školy 176 žáků, v době konání komplexní inspekce se zde vzdělávalo 138 žáků. Komplex škol sdružuje přípravný stupeň pomocné školy, pomocnou školu se všemi stupni, zvláštní školu se všemi ročníky, školní družinu a školní klub, školní jídelnu a SPC (Speciálně pedagogické centrum). S žáky pracuje 23 pedagogů. Věkový průměr pedagogického sboru je 42,7 let. Zatím zde z důvodu nezájmu rodičovské veřejnosti nevznikla rada školy. Škola je využívána jako cvičná pro studenty Pedagogických fakult.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Shodné poznatky, vztahující se ke sledovaným jevům jsou sdruženy, popsány a zhodnoceny souhrnně.

Časová dotace ve sledovaných předmětech odpovídá schváleným učebním plánům. Ředitelka školy využila vzhledem k podmínkám školy možnosti úpravy učebního plánu až do výše 30 % bez překročení týdenní dotace hodin a na prvním stupni (1.-3. ročník) upravila časovou dotaci přírodovědných předmětů, totéž bylo provedeno v 9. ročníku. Členění učiva do jednotlivých stupňů a ročníků odpovídá učebním osnovám schváleného vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy č.j. 24 035/97-22 a vzdělávacího programu zvláštní školy č.j. 22 980/97-22. Mezi jednotlivými stupni a ročníky je zajištěna návaznost. Škola nenabízí žákům nepovinné předměty. Pro rozvoj schopností a zejména pohybových a manuálních dovedností mají žáci možnost navštěvovat zájmové kroužky. Stanovené výukové cíle odpovídají aktuálnímu složení tříd, kdy učitelé zpracovávají pro jednotlivé žáky (prospěchově slabé, ale i nadprůměrné - v rámci vzdělávání ve speciální škole) konkrétní individuální vzdělávací plány.

Odborná a pedagogická způsobilost vyučujících není v souladu s právními předpisy, neboť 67 % všech učitelů nemá požadované vzdělání.

Sociodemografické podmínky výrazně ovlivňují výuku. Vysoké procento tvoří žáci z rizikových a sociálně znevýhodněných skupin obyvatelstva, někteří žáci bydlí s rodiči v osadách pro nepřizpůsobivé, velká část žáků má nezaměstnané rodiče (často i oba). Škola vzdělává početnou skupinu žáků romského etnika.

Pomocná škola

(blok předmětů počty, věcné učení a výchov)

Plánování a příprava výuky vychází zásadně ze znalosti individuálních možností každého žáka. Vyučující jsou podrobně seznámeni s diagnózou žáka, případně kombinací postižení a zdravotního stavu. Časová dotace sledovaných předmětů je v souladu s učebním plánem, zároveň obsah učiva koresponduje s učebními osnovami.

Personální podmínky jsou vynikající, neboť ve třídách pracují pouze odborně a pedagogicky způsobilé učitelky, což se odrazilo v kvalitní výuce.

Prostorné učebny jsou vybaveny velkým množstvím zejména obrazového, manipulačního a

komenzačního materiálu, koberci pro relaxační a další netradiční formy odpočinkových činností (jóga, kalanetika, muzikoterapie ap.).

Výuka probíhá v blocích, v nestresujícím prostředí, kdy učitelky vnímají unavitelnost žáků a do výuky často vkládají odpočinkové činnosti, střídají formy a metody práce, velmi často zpěv za podpory klavíru a doprovodné rytmizace žáků. Množství informací je přiměřené náročnosti učiva a mentálním možnostem žáků. Vyučující dbají zejména na princip názornosti, zapojení vnímání několika smysly najednou, praktické a manipulační činnosti. Nedílnou součástí je využití mezipředmětových vztahů, zejména s rozumovou a smyslovou výchovou. Žáci jsou vedeni k rozvoji a obohacování slovní zásoby na základě vyprávění, které vychází velmi často z popisování konkrétních životních zkušeností. Ve výuce se uplatňují alternativní metody a formy práce, např. čtení je vyučováno globální metodou. Organizace výuky vytváří prostor pro individuální péči a pomoc každému žákovi. Nezastupitelnou roli v procesu vzdělávání měla pomocná pedagožka (asistentka), která pracovala podle instrukcí učitelky s žáky těžce mentálně postiženými.

Učitelky v průběhu hodin návodnými otázkami ověřovaly pochopení učiva. Všemi sledovanými hodinami prolínala motivace a hodnocení. Žáci byli neustále pozitivně hodnoceni a motivováni pro další činnosti.

Interakce a komunikace byla vzhledem k možnostem žáků na vynikající úrovni. Žáci vyjadřovali zejména své pocity. Nebáli se komunikovat, navazovali přirozeně kontakty, akceptovali dohodnutá pravidla komunikace, byli vzájemně tolerantní.

Sledovanou výuku ve třídách pomocné školy lze hodnotit jako zcela mimořádnou, vynikající.

1. stupeň zvláštní školy

(blok předmětů matematika, český jazyk a výchov)

Časová dotace sledovaných předmětů odpovídá schválenému učebnímu plánu, provedené úpravy (posílení výuky českého jazyka) jsou v souladu s učebními dokumenty, zároveň členění učiva do jednotlivých ročníků odpovídá učebním osnovám. Mezi jednotlivými předměty je zajištěna návaznost. Příprava výuky u všech vyučujících odpovídala stanoveným výukovým cílům a aktuálnímu složení tříd.

Výuku zajišťují výhradně učitelky odborně a pedagogicky způsobilé. Tento fakt pozitivně ovlivňoval kvalitu výuky. Žáci se vzdělávají v prostorných, psychohygienických podmínkách vyhovujících učebnách, které jsou vybaveny velkým množstvím moderních pomůcek, audiovizuální technikou, hudebními nástroji, koberci pro odpočinkové činnosti a nejrůznějším manipulačním materiálem. Učitelky využívají variabilitu žakovského nábytku a dle potřeby upravují prostory učeben tak, aby co nejvíce vyhovovaly pro konkrétní činnost. Žáci i učitelky používají učebnice, pracovní sešity a listy se schvalovací doložkou MŠMT, další doplňkový materiál pro žáky tvoří pedagogové, často využívají školní kopírovací přístroj. Prostředí učeben je čisté, podnětné a estetické. Tomuto zjištění odporuje pouze tělocvična, neboť odpadávací, zašlá malba je dokladem, že se zde dlouho nemalovalo.

Všechny sledované hodiny byly organizačně promyšlené. Výběr a množství informací byly vzhledem k věkovým a mentálním zvláštnostem žáků přiměřené. Žáci velmi dobře reagovali na pokyny vyučujících, mají vytvořeny správné hygienické, pracovní i sociální návyky. Dokážou týmově spolupracovat. Ve výuce bylo využíváno široké škály metod a forem práce, zejména práce ve skupinách, dvojicích, kdy učitelky vhodně vytvářely prostor pro úspěšné uplatnění

všech žáků, umožňovaly uplatnit vlastní názor a pracovat individuálním tempem. Zřetelná byla intenzivní individuální práce s žáky. V hodinách se uplatňovaly motivační hry, oddechové chvíle. V každé sledované hodině bylo využito mezipředmětových vztahů, výuka navazovala na předcházející znalosti a při vyvozování nového učiva bylo využíváno zkušeností žáků z každodenního života. Ze sledované výuky tělesné výchovy vyplývá, že žáci velmi dobře reagují na pokyny, povely, všichni dodržují hygienické návyky, zároveň je respektována bezpečnost. Z hlediska využití vyučovacího času lze konstatovat, že všechny hodiny byly efektivní. V závěru hodin byl k dispozici prostor pro společné zopakování, zhodnocení a ocenění žáků za pokrok, snahu a aktivitu.

Vyučující neustále žáky motivovaly pochvalou, úsměvem i pohlazením. Z hospitací a kontroly žákovských knížek vyplývá, že hodnocení je zaměřeno především pozitivně a často se objevují pochvaly.

Komunikace a interakce mezi učiteli a žáky a mezi žáky navzájem je založena na vzájemné důvěře. Žáci jsou soustavně vedeni k vzájemné ohleduplnosti, toleranci a tím, že často pracují ve skupinách, i vzájemné pomoci. Učitelé dbají neustále na rozvíjení komunikačních schopností žáků, zejména tím, že vedou žáky k odpovědím celou větou, opravují nevhodné tvary slov a také tím, že žáci mají dostatečný časový prostor pro vyjádření svého názoru, přání ap. Nežádoucí projevy chování žáků zvládají učitelky trpělivostí a vysvětlováním, neboť velmi často jsou negativní projevy chování součástí postižení žáků.

Sledovanou výuku na prvním stupni lze hodnotit jako vynikající.

2. stupeň zvláštní školy

(blok předmětů český jazyk, matematika, vlastivěda, přírodověda, pracovní vyučování)

Ve všech sledovaných předmětech odpovídá časová dotace učebnímu plánu. Učitelé pracují podle podrobně zpracovaných časově tematických plánů doplněných individuálními plány s učivem redukováným pro žáky prospěchově slabými a rozšiřujícím pro žáky bystřejší (zpravidla pro předměty matematika a český jazyk). Členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami. Plánování pracovního vyučování respektuje rovnoměrné zastoupení všech složek s přihlédnutím k ročnímu období. Bezprostřední příprava na výuku u všech byla pečlivá, svědomitá a promyšlená a s výjimkou dvou hodin odpovídaly stanovené výukové cíle aktuálnímu složení třídy.

Přestože žádný z hospitovaných vyučujících nesplňuje v současnosti požadavek pedagogické a odborné způsobilosti, nepromítlo se toto zjištění významně do kvality výuky. Pozitivně působí fakt, že někteří vyučující si doplňují vzdělání studiem a ostatní se účastní různých vzdělávacích akcí. Kladně se projevuje metodické působení vedení školy i činnost metodického sdružení (sekce pro střední stupeň).

Výukové prostory odpovídají psychohygienickým zásadám, čisté a světlé třídy jsou dostatečně prostorné, většinou vybavené novým nábytkem. Výzdoba učeben je funkční, doplněná názornými pomůckami k výuce. Ve všech hodinách dbaly učitelky na názornost, využívaly tabuli, školní i vlastnoručně zhotovené dvoj i trojrozměrné pomůcky, doplňkovou literaturu, v jedné hodině byla funkčně využita didaktická technika. Samozřejmostí byla příprava potřebného materiálu pro pracovní vyučování. Ve školní kuchyňce se při přípravě jídel seznamují žáci s moderní kuchyňskou technikou. Ke všem učebnicím dostávají žáci pracovní sešity. Knižní fond žákovské knihovny obsahuje starší soubory určené ke společné četbě, ale

i novější výtisky populárně naučné literatury. Rušivě působí v některých třídách hluk doléhající z hlavní ulice, ztížené je v těchto třídách i větrání.

Organizace výuky byla velmi dobrá. Žáci byli vždy seznámeni s cílem hodiny, opakování probíhalo prostřednictvím různých metod. Při výkladu nového učiva vycházely učitelky z dosavadních poznatků, kladly žákům otázky, které je vedly k přemýšlení, v českém jazyce ke zdůvodňování pravopisných jevů, v přírodovědě k hledání souvislostí, uplatňovaly se mezipředmětové vztahy, kdy např. slohový výcvik navazoval na učivo přírodovědy. Účelné řízení výuky, ale i využívání rozmanitých metod a forem práce (frontální, skupinová, samostatná práce, metody a prvky problémového vyučování) a důsledně dodržovaný individuální přístup umožňovaly zapojení všech žáků. Diferencovaný způsob výuky vytvářel žákům prostor pro samostatné aktivní učení a současně umožňoval učitelkám pracovat se žáky prospěchově slabými. Únavě žáků předcházely učitelky změnou činnosti nebo zařazením různých relaxačních technik, dbaly na psychohygienu psaní (především v nižších ročnících). V pracovním vyučování pracovali žáci vlastním tempem a mohli uplatnit svou představu o konečném vzhledu výrobku (např. při modelování ovoce).

V převážné většině hodin podněcovaly učitelky žáky pomocí motivačního rozhovoru, motivačních výzev, ale i pozitivního hodnocení aktivity žáků, většinou poskytovaly zpětnou vazbu, oceňovaly snahu a pokrok, kterého žák dosáhl. Při samostatné práci respektovaly osobní tempo žáků, trpělivě jim byly nápomocny radou. Problémem bylo někdy ukončení práce ve skupinách, kdy učitelky neměly dostatečně promyšlený způsob hodnocení práce skupiny i podílu jednotlivců. Péče je věnována grafické úpravě sešitů. V matematice a českém jazyce opravám, v hodinách geometrie jsou žáci vedeni k přesnosti a trpělivosti. Nové učivo bylo vždy procvičeno, v závěru hodiny ovšem nezbyl mnohdy čas na shrnutí a celkové hodnocení hodiny zasahovalo nezdědko do přestávky. Výjimkou byly hodiny pracovního vyučování, kde žáci i učitel v závěru vždy hodnotili svou práci i práci svých spolužáků.

Odpovídající péče je věnována rozvoji slovní zásoby a komunikativních dovedností. V převážné většině hodin měli žáci možnost sdělit svůj názor, vyjádřit se k danému problému. Používané kooperativní metody učily žáky navazování kontaktů, týmové práci, vzájemné komunikaci, respektování odlišného názoru. Vyučující jsou velmi podrobně seznámeni s problémy jednotlivých žáků, přistupují k nim s laskavostí a trpělivostí. Direktivní a autoritativní přístup se objevil jen výjimečně, projevy drobnější nekázně zvládaly učitelky s přehledem.

Sledovanou výuku bloku předmětů na druhém stupni lze celkově hodnotit jako velmi dobrou.

3. stupeň zvláštní školy

(blok přírodovědných předmětů, český jazyk, pracovní vyučování a občanská výchova)

Plánování a příprava výuky je vynikající. Učitelé využívají kvalitně zpracovaných tematických plánů, na jednotlivé hodiny se připravují. Časová dotace ve sledovaných předmětech odpovídá učebnímu plánu, provedené úpravy (posílení hodin výuky českého jazyka a matematiky, ubrání hodin pracovního vyučování) v devátém ročníku jsou v souladu s učebními dokumenty, zároveň členění učiva do jednotlivých ročníků odpovídá učebním osnovám.

Personální podmínky výuky nejsou z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících na požadované úrovni, neboť z šesti učitelů, u nichž bylo hospitováno, je jen jeden odborně a pedagogicky způsobilý. Ostatní mají způsobilost pro základní školu, dokážou však většinou absenci speciálně pedagogického vzdělání eliminovat dlouholetou praxí (čtyři ze sledovaných

učitelů mají praxi v rozmezí 21 - 42 let) i osobnostními předpoklady pro práci s postiženými žáky.

Materiální podmínky výuky jsou velmi dobré ve všech sledovaných předmětech, kromě pracovního vyučování. V rámci tohoto stěžejního předmětu je nedostatečné strojové zázemí, vybavenost dílen nářadím pro práci s jednotlivými druhy materiálů také není na potřebné úrovni. Zajištění výuky předmětu spotřebním materiálem je řešeno z větší části osobním nasazením jednotlivých vyučujících, na nákup materiálu nemá škola finanční prostředky. Žáci a vyučující mají v naukových předmětech k dispozici potřebné učebnice, pracovní sešity a další doplňující studijní materiál. Ve sledovaných hodinách bylo efektivně využíváno široké nabídky dvoj a trojrozměrných pomůcek, audiovizuální techniky a také dalších i vlastnoručně vyrobených pomůcek.

Psychohygienické podmínky výuky jsou velmi dobré. Vzdělávání probíhá v prostorných, světlých i tepelně dobře zajištěných učebnách, které jsou esteticky upravené. Vhodnou součástí výzdoby jsou různé přehledy a obrazový materiál související s aktuálně probíraným učivem. V průběhu inspekce však často docházelo k nedodržení stanovené délky přestávek, zejména z důvodů přetahování vyučovacích hodin.

Organizace, formy a metody práce jsou také velmi dobré. Vyučující dokážou v naprosté většině případů navodit velmi příznivou pracovní atmosféru, bezprostředně reagují na aktuální stav celé třídy, ale i jednotlivců a neváhají improvizovat například zařazením minirozcvičky nebo zpěvu, jsou-li žáci unaveni. V hodinách bylo využíváno pestré škály metod a forem práce, velmi často žáci pracovali ve skupinkách nebo dvojicích, byli vedeni k samostatnosti při činnostech, ale zároveň ke spolupráci (při skupinové činnosti). Vyučující vedli žáky otevřenými otázkami k tomu, aby nové poznatky vyvozovali na základě znalostí z předcházejících hodin a z praktického života. V rámci pracovního vyučování byli žáci vždy seznámeni s dodržováním bezpečnostních a hygienických zásad. Velmi příznivé je zjištění, že většina pedagogů vždy citlivě zohledňuje stupeň postižení jednotlivých žáků a svým entuziasmem dokáže žáky aktivizovat. V oblasti věcné a odborné správnosti výuky byly zjištěny jen ojedinělé a drobné nedostatky.

V rámci motivace a hodnocení lze konstatovat, že je ve značné míře užíváno povzbuzení a pochval. Hodnocení je objektivní a v naprosté většině případů vychází z pozitivního zjištění. Nedostatky jsou žákům sdělovány taktně, nedochází k žádným projevům např. zesměšňování před třídou ap. Vědomosti, dovednosti a návyky žáků jsou velmi dobré, evidentní jsou u nich nacvičené potřebné stereotypy.

Úroveň interakce a komunikace je dána především typem osobnosti učitele. Celkově je velmi dobrá, mezi jednotlivými vyučujícími jsou však i větší rozdíly. Žáci jsou cíleně vedeni k tomu, aby dokázali co nejpřesněji formulovat a vyjadřovat své myšlenky. Opakovaně zjištěným nedostatkem je užívání nespisovného jazyka některými učiteli.

V průběhu inspekce nebyly zaznamenány žádné nedostatky v kázni žáků, všichni se chovali při vyučování i o přestávkách velmi slušně a zdvořile. Cenné je zjištění, že se žáci neostýchají navázat kontakt (rozhovor) s cizími lidmi.

Celkově lze sledovanou výuku na třetím stupni hodnotit jako velmi dobrou.

Hodnocení kvality vzdělávání

Na základě uskutečněných hospitací ve výše uvedených a popsanych blocích předmětů ČŠI konstatuje, že plánování a příprava výuky odpovídá individuálním možnostem žáků. Materiální a psychohygienické podmínky jsou celkově velmi dobré, v rámci výuky pracovního vyučování není vybavení dílny na potřebné úrovni. Personální podmínky jsou

výborné ve třídách pomocné školy a prvním stupni zvláštní školy. Pouze vyhovující jsou pak ve 2. a 3. stupni zvláštní školy.

Velmi dobrá struktura hodin a pestrost používaných metod a forem práce odpovídá vzdělávacím potřebám žáků.

Pozitivní motivace a hodnocení mělo výchovný a vzdělávací charakter, zároveň bylo jedním z činitelů pro udržení pozornosti a aktivity žáků.

Interakce a komunikace vyučujících a žáků je na vynikající úrovni, kdy učitelé výborně využívají znalostí individuálních zvláštností žáků a dokážou usměrňovat nedostatky ale zároveň vyzdvihovat přednosti žáků.

Kvalitu vzdělávání ve sledovaných předmětech lze celkově hodnotit jako velmi dobrou.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Škola při plánování vychází z podrobné analýzy podmínek i prostředí, ve kterém se nachází. Cílem dlouhodobé koncepce je vytvoření takového zázemí, které by zajišťovalo komplexnost poskytované výchovy a vzdělání, zejména žákům s těžším až těžkým mentálním postižením a zároveň snaha o jejich maximální socializaci. Neoddělitelnou součástí této vize je snaha o spolupráci s rodinou a resocializaci celých rodin, neboť jak již bylo uvedeno, převážná část žáků pochází ze sociokulturně znevýhodněného (nepodnětného) prostředí.

Roční plán pro školní rok 2000/2001 odpovídá koncepci a stanovené cíle jsou reálné. Plán je sestaven do čtyř základních oblastí, které se vzájemně prolínají (výchovně vzdělávací proces, další vzdělávání pedagogických pracovníků, modernizace školy a spolupráce s rodičovskou veřejností). Při sestavování plánu bylo využito připomínek a podnětů pedagogů. Plán byl přijat a schválen na úvodní pedagogické radě. Roční plán je podrobněji rozpracován a operativně doplňován v měsíčních a týdenních plánech.

Výuka probíhá podle schválených učebních plánů pro žáky pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, zvláštní školy a u jednoho žáka podle programu rehabilitační třídy pomocné školy. Vzhledem k rozdílné individuální úrovni žáků a jejich kombinovanému postižení zpracovávají učitelé pro prospěchově slabé, ale i výborné žáky (rozšíření učiva) individuální vzdělávací plány.

Nepovinné předměty nejsou ve škole zavedeny. Žáci mohou navštěvovat čtyři zájmové kroužky (tři sportovní a jeden rukodělný).

Rozsah, kvalitu a účelnost plánování vzhledem k velikosti a podmínkám školy lze hodnotit jako vynikající.

Organizování

Základní normou školy v oblasti organizování je organizační řád. Ten upravuje organizační strukturu a řízení, formy a metody práce školy, práva a povinnosti pracovníků. Jasně stanovené organizační schéma vymezuje zároveň kompetence pracovníků a celá struktura pak umožňuje účinné řízení školy.

Dokumentace upravující organizaci výchovně-vzdělávacího procesu je vedena přehledně, úplně a nevykazuje žádné nedostatky. V pravidelných intervalech je kontrolována, vyhodnocována.

Vedení školy, tj. ředitelka a její zástupkyně, intenzivně spolupracuje s poradními orgány,

zejména s tzv. rozšířeným vedením školy, které tvoří zástupci jednotlivých sekcí pracovníků ve škole, dále s pedagogickou radou a výchovnou poradkyní. Metodické orgány (pedagogické sekce dle stupňů a předmětové komise) pracují podle vlastních plánů, scházejí se pravidelně a také dle aktuální potřeby. Z jednání, kterých se účastní vždy někdo z vedení školy, jsou vedeny přehledné zápisy, které vypovídají o tom, že se zde řeší otázky metodického a didaktického charakteru.

Vnitřní informační systém je propracován velmi dobře, pracovníci získávají potřebné informace na pravidelně se konajících provozních poradách, prostřednictvím nástěnek, ale i osobním kontaktem s vedením školy. Žáci jsou ústně informováni od svých učitelů, rodiče pak na třídních schůzkách, Dnech otevřených dveří, prostřednictvím sdělení v žákovských knížkách a dále kdykoli osobní návštěvou školy. Z dotazníků zadaných rodičům v průběhu komplexní inspekce vyplývá, že všichni zákonní zástupci žáků jsou zcela spokojeni s informovaností o školních výsledcích svých dětí. Spolupráce rodičů se školou není na dobré úrovni. 95 % rodičů neprojevuje zájem o dění ve škole a spolupráci. Ředitelka školy již několikrát navrhovala vznik Rady školy, ale zatím bezúspěšně.

Osobní data jsou zajištěna před zneužitím, přístup k nim mají pouze kompetentní pracovníci. Organizace vyučování žáků odpovídá obecně závazným právním předpisům. Vedení školy bylo v době konání inspekce upozorněno na nedostatek v psychohygienických požadavcích na vzdělávání (délka přestávky). Ředitelka na upozornění reagovala a v průběhu inspekce toto upravila.

Škola pořádá v rámci prezentace na veřejnosti školní akademie, výtvarné a rukodělné výstavy, je organizátorem soutěží v rámci okresu a regionu. Prezentuje se i ve sdělovacích prostředcích.

Výroční zpráva má sebehodnotící charakter (uvádí pozitiva, ale také rezervy školy), poskytuje velké množství informací a slouží ředitelce jako jeden ze zdrojů pro tvorbu ročního plánu školy. Všechny podněty a připomínky pracovníků jsou vedením školy vnímány a pracuje se s nimi.

Kvalitu, funkčnost organizačního uspořádání školy a informační systém lze hodnotit jako vynikající.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka školy využívá při vedení pracovníků demokratický přístup, kdy klade důraz na týmovou spolupráci. Funkčně a pružně reaguje na případné nedostatky.

Pro uplatnění tvořivosti a iniciativy pracovníků jsou vytvořeny příznivé podmínky. Učitelé vedou dle zájmů kroužky, vytvářejí estetické prostředí školy (výzdoba a úprava chodeb a tříd), prostor je využíván i na pedagogických radách a provozních poradách, kdy učitelé formou krátkých sdělení předávají nové pedagogické zkušenosti a náměty ostatním kolegům. Pro pozitivní vývoj využívá škola zejména odborných znalostí učitelů (přidělování předmětů). Začínajícím a odborně a pedagogicky nezpůsobilým učitelům s krátkou praxí je přidělován uvádějící učitel. Prostřednictvím pedagogických sekcí mají tyto učitelé možnost navštívit ukázkové hodiny, které připravují kolegové s dlouholetou praxí.

Pravidla pro hodnocení pracovníků jsou zakotvena v Zásadách pro poskytování osobních příplatků a poskytování mimořádných odměn. Základním kritériem pro stanovení výše finančního ohodnocení je dlouhodobá kvalitní práce ve výchovně vzdělávacím procesu a pravidelně se opakující mimotřídní činnost nad rámec běžných pracovních povinností. Nadtarifní složky platu se upravují (mění) dvakrát ve školním roce, kdy probíhá s každým zaměstnancem osobní hodnocení, které je pak dáno i písemně.

Hodnocení školy se uskutečňuje (kromě výroční zprávy) i prostřednictvím sebehodnocení

jednotlivých pedagogických sekcí a předmětových komisí, které probíhá v závěru školního roku.

Systém, rozsah, efektivnost a motivování pracovníků lze hodnotit jako vynikající.

Kontrolní mechanismy

Plán kontrolní činnosti školy je rozpracován v osobním plánu ředitelky školy, má rámcové časové uspořádání (do měsíců) a zahrnuje všechny oblasti práce školy (výchovně vzdělávací, práce třídních učitelů, provoz a hospodaření školy).

Ředitelka a její zástupkyně provádějí dle plánu hospitační činnost. V loňském školním roce uskutečnily celkem 55 hospitačí a 26 dalších kontrol, letos bylo provedeno 16 hospitačí. Cílem hospitační činnosti je metodická pomoc učitelům, těžištěm této činnosti je individuální rozbor zjištěných skutečností. S obecnými poznatky hospitační činnosti jsou vyučující seznamováni na poradách. V pravidelných intervalech je kontrolována povinná dokumentace, zejména třídní knihy, výkazy a katalogové listy, dále jsou prováděny statistické rozborů žakovské dokumentace (školní sešity, žakovské knížky) a vzhledem k vysoké neomluvené absenci je sledováno záškoláctví. Všechny kontroly jsou vyhodnocovány, přijímána opatření a prováděny následné kontroly.

Kontrolní mechanismy umožňují získat dostatečné množství poznatků pro řízení školy a lze je hodnotit jako vynikající.

Hodnocení kvality řízení

Promyšlené koncepční záměry školy se daří postupnými kroky realizovat. Organizační struktura umožňuje účinné řízení, škola se vhodným způsobem prezentuje na veřejnosti. Vedení školy je vysoce demokratické, hodnotící kritéria jsou všeobecně známá a jsou pro pracovníky motivující. Kontrolní činnost je systematická, výsledky kontrol jsou analyzovány, vyhodnocovány a slouží vedení školy k dalšímu zefektivňování celkového chodu školy.

Celkově lze kvalitu řízení hodnotit jako vynikající.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Speciálně pedagogické centrum

Předmětem činnosti speciálně pedagogického centra (SPC) je poskytování komplexní odborné diagnostické, poradenské, terapeutické a metodické činnosti pro mentálně postižené děti a žáky předškolního a školního věku, jejich rodiče a pedagogické pracovníky, kteří s nimi přicházejí do kontaktu.

Spádový obvod pro SPC není zřizovatelem stanoven. SPC poskytuje péči na Mostecku a částečně na Chomutovsku.

Od svého vřazení do sítě v červnu 1996 má v evidenci celkem 1050 klientů, z toho od 1. září 2000 má v přímé péči 75 klientů (z toho hraniční mentální postižení (MP) 8 klientů, lehké 19 klientů, střední 40 klientů a těžké MP 8 klientů). Tito klienti přicházejí pravidelně každý týden do SPC nebo pracovníci za nimi docházejí a vyjíždějí do rodin. Na tři činnosti týdně dochází 4 klienti, na dvě činnosti týdně 27 klientů a na jednu činnosti týdně 44 klientů.

SPC nabízí svým klientům formou ambulantní péče: individuální rozvoj u dětí s dočasným

osvobozením od školní docházky, předškolní přípravu (zvláště u dětí s odloženou školní docházkou), rozvoj komunikativních dovedností, grafomotorický rozvoj, nápravu projevů poruch učení, vzdělávání trvale nemocných v rodině, skupinové relaxační cvičení s prvky dětské jógy, arteterapie, muzikoterapie, vzdělávání dospělých na úrovni pomocné školy, včasnou péči v rodinách. Přímá práce s klienty převažuje nad nepřímou.

Plánování činnosti SPC je dáno plánem práce pro školní rok 2000/2001, který byl schválen dne 30. srpna 2000 na poradě a stal se tak závaznou směrnicí SPC. Jednotliví pracovníci mají vypracovány své měsíční plány, kde jsou konkretizovány úkoly z celoročního plánu. Organizaci SPC upravuje vnitřní řád, na pracovníky jsou delegovány příslušné pravomoci a vymezeny kompetence, které jsou zároveň dány písemně v pracovních náplních. Pravidelně, 4x do roka, jsou konány provozní porady a pověřený pracovník se účastní všech pedagogických rad ve speciální škole. Ředitelka speciální školy je zároveň ředitelkou SPC, do centra dochází každý den a případné problémy ihned řeší. Na celý úvazek zde pracují 3 stálí zaměstnanci (spec. pedagog, ergoterapeut a sociální pracovníce), externě (na částečný úvazek) pak dalších sedm pracovníků. Všichni mají potřebné vzdělání pro výkon své profese. Pracovníci mají možnost dalšího vzdělávání a odborného růstu. Účastní se nabízených odborných seminářů a kurzů (např. v září 2000 dokončila při zaměstnání sociální pracovníce sociálně právní bakalářské studium).

Povinná dokumentace je pečlivě vedena u každého klienta. Součástí každého spisu jsou anamnestické údaje, lékařské zprávy, psychopedická vyšetření, rozhodnutí ŠÚ, souhlasy rodičů s vyšetřením, plány individuálně edukační a rehabilitační, vedení docházky na činnosti v SPC a poznámky ze sezení s klientem. Veškerá dokumentace je uložena u sociální pracovníce a mají k ní přístup pouze zainteresovaní odborníci. V činnosti s klienty převažuje týmová práce.

SPC spolupracuje s ostatními zařízeními v regionu, např. se zdravotnickými zařízeními, PPP Most a Chomutov ap. Pořádá odborné přednášky pro rodiče a zákonné zástupce klientů, založilo neoficiální klub rodičů dětí s Downovým syndromem a pořádá s nimi 1-2x ročně posezení spojené s přednáškami různých odborníků. Centrum publikuje články o své činnosti, získává sponzory pro vybavení a pro volnočasové aktivity (v době podzimních prázdnin uspořádalo např. tábor pro žáky ve Sloupu v Čechách).

Finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu jsou efektivně využívány pro dovybavení centra dalšími metodickými, rehabilitačními a reedukačními pomůckami, rovněž je doplňována odborná knihovna.

Na základě zjištěných a výše popsaných skutečností lze celkově úroveň SPC hodnotit jako vynikající.

Školní družina, školní klub

Školní družina (ŠD) je umístěna v budově U bílého sloupu. Do jednoho oddělení je zapsáno 10 žáků (výjimka povolena ředitelkou školy). Družina je v provozu denně ráno od 6.00, odpolední provoz byl po dohodě s rodiči prodloužen z 15.15 na 15.30 hodin. Měsíční poplatek stanovil zřizovatel na 50 Kč, celá částka se využívá na nákup pomůcek a materiálu.

Provoz ŠD zajišťuje jedna zkušená vychovatelka bez potřebné kvalifikace. V době hlavního zaměstnání od 13.00 hodin a při pobytu venku jí vypomáhá asistentka. Prostorové, stejně jako materiální podmínky jsou velmi dobré. Hračky, stavebnice i hry jsou umístěny tak, aby byly dětem lehce dosažitelné. Pro realizaci dalších činností může ŠD užívat tělocvičnu a hudebnu. Výzdoba klubovny je podnětná, spolupodíleli se na ní také žáci. Režim dne je vyvážený, ranní program zahrnuje spíše klidové činnosti, odpolední program, jak vyplývá z plánu práce a zápisů v Přehledu výchovné práce, zahrnuje širokou škálu činností včetně pobytu venku a

přípravy na vyučování. Některé činnosti jsou diferencovány v závislosti na věku a druhu postižení žáků. Organizování výchovně vzdělávací činnosti je podřízeno dalším aktivitám žáků (činnost v kroužcích, návštěva SPC apod.).

Konkrétně je zpracován plán školní družiny, schválený vedením školy. Kvalitně je vedena dokumentace ŠD (Přehledy výchovné práce, Režim dne, Řád školní družiny, zápisové lístky), výchovné problémy a postupy i příprava na vyučování jsou pravidelně konzultovány s třídními učitelkami a s vedením školy. Kontrolou provozu školní družiny i metodickým vedením je pověřena zástupkyně ředitelky.

V týdenním programu ŠD se střídají odpočinkové, rekreační i zájmové činnosti. Jak prokázala hospitační činnost, žáci jsou nenásilně vedeni k dodržování hygienických návyků, k získávání praktických dovedností, prostřednictvím her pak k získávání nových nebo utvrzování již nabytých vědomostí, k rozvíjení slovní zásoby.

Školní klub (ŠK) není uveden jako součást školy v Rozhodnutí o zařazení do sítě škol. Nachází se v hlavní budově a je určen pro zájemce z řad žáků speciální školy, ale docházet sem mohou i žáci okolních škol. V Přehledech výchovné práce jsou zapsáni 34 žáci, podle záznamů v docházkovém sešitě se průměrná účast pohybuje mezi 8 až 16 žáky. Klub je v provozu denně od 11.00 do 16.00 hodin, v pátek do 14.30 hodin. Denní poplatek za pobyt ve ŠK činí 5 Kč. Klubovna je v nezbytném rozsahu vybavena společenskými hrami, stavebnicemi, součástí vybavení jsou tři počítače s výukovými programy a hrami, televize a video. Provoz zajišťuje jedna vychovatelka. V době konání inspekce nebyl ŠK v provozu z důvodu nemoci vychovatelky, kdy se nepodařilo zajistit za ni náhradu. Při hodnocení jeho činnosti proto vycházela ČŠI z rozboru pečlivě vedené dokumentace (měsíční plány činnosti, zápisy v Přehledech výchovné práce, docházkový sešit), z prohlídky klubové místnosti a z rozhovoru se zástupkyní ředitele a několika žáky. Je zřejmé, že náplň práce ŠK je pestrá a že klub nabízí žákům kromě společně organizovaných činností (společné soutěže, hry apod.) i zájmovou činnost v kroužku přírodovědném, kulturně poznávacím, hudebně dramatickém a sportovním.

Podmínky, řízení i organizace a průběh výchovně vzdělávací činnosti školní družiny a školního klubu hodnotí ČŠI jako vynikající.

Název školy

Na základě předloženého rozhodnutí o zařazení školy do sítě vydaného pod č.j. 23 498/2000-21 s účinností od 1.9. 2000 ČŠI zjistila, že název školy je v rozporu s platnými právními předpisy. Na základě tohoto zjištění sdělila ČŠI podnět Školskému úřadu v Mostě k provedení změny názvu školy.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT č.j.23 498/2000-21, o zařazení do sítě škol,
- výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000
- povinná dokumentace školy dle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol, ve znění pozdějších předpisů,
- dokumentace školní družiny a školního klubu podle vyhlášky MŠMT č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech,
- podkladová inspekční dokumentace,
- organizační řád školy,

- plán práce školy s přílohami,
- plán práce speciálně pedagogického centra (SPC) ,
- plán kontrolní činnosti, písemné záznamy hospitací provedených vedením školy,
- učební dokumenty, tematické plány učiva předmětů,
- individuální vzdělávací plány pro žáky s nedostatečným , ale i výborným prospěchem,
- osobní dokumentace žáků - odborná vyšetření opravňující k vřazení do speciální školy.

ZÁVĚR

Pozitiva

- kvalitní řídicí činnost,
- modernizace školního prostředí,
- další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- využívání alternativních způsobů a metod práce,
- vynikající činnost školní družiny a SPC,
- vysoká empatie vyučujících směrem k žákům.

Negativa

- nízká odborná a pedagogická způsobilost vyučujících,
- nedostatečné vybavení odborné pracovny - dílny.

Výchovně vzdělávací proces probíhá ve škole dle platných učebních plánů a osnov. Pro žáky prospěchově slabé, ale i nadprůměrné vytvářejí vyučující osobní individuální plány. Prostorové, materiální a psychohygienické podmínky jsou ve škole velmi dobré. Na požadované úrovni zatím není odborná a pedagogická způsobilost vyučujících. Vedení školy tento stav řeší tím, že pět učitelům v letošním školním roce umožňuje doplnit si studiem na Pedagogických fakultách potřebné vzdělání.

Přímému vzdělávacímu procesu škola věnuje vysokou pozornost, ve výuce se uplatňuje široká škála forem a metod práce, využívána je audiovizuální technika a všechny dostupné pomůcky.

V oblasti diagnostikování žáků je velkým přínosem kvalitní práce SPC, které je součástí školy. Výborně zde pracuje i školní družina a klub, který však není uveden jako součást školy v Rozhodnutí o zařazení do sítě škol.

Řízení školy je promyšlené, s dlouhodobou koncepcí. Vedení školy je demokratické a využívá všech vytvořených poradních i metodických orgánů pro další zkvalitnění práce.

Finanční prostředky přidělené škole ze státního rozpočtu jsou čerpány účelně. Prostředky pokrývají požadavky na základní potřeby školy, ale neumožňují dle nutnosti vybavit zejména odborné pracovny (dílny).

Celkově lze školu ve všech sledovaných oblastech hodnotit jako vynikající.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Erika Bednářová	v.r.
Členové týmu	Marta Dolinská	v.r.
	PaedDr. Pavel Bártík	v.r.

Další zaměstnanci ČŠI Mgr. Bedřiška Bednářová

V Mostě dne 24. listopadu 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2000-12-04

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Jaroslava Hanzlíková	v.r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-12-19	064 98/00-5022
Zřizovatel	2000-12-19	064 99/00-5022

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	připomínky nebyly podány